

Persbericht 28 september 2010

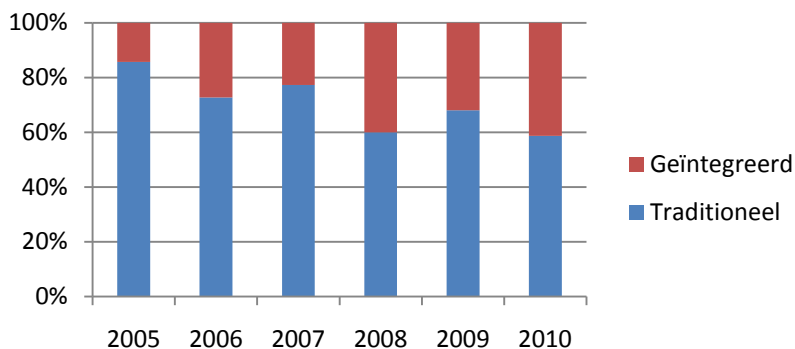
Architecten mijden aanbestedingen Aanbestedingen architectuuropdrachten 3^e kwartaal 2010

28 september 2010 – De afgelopen zomermaanden heeft het Steunpunt het, net als de eerste twee kwartalen, wederom druk gehad. De nieuwe aanbestedingen van architectuuropdrachten weer spiegelden de grilligheid van het weer. Tot groot ongenoegen van deelnemende architectenbureaus hanteerden meerdere aanbestedende diensten financiële selectiecriteria om tot de selectie van vijf bureaus van de gunningsfase te komen. Maar ook opdrachtgevers zitten met de handen in het haar. Het aantal architecten dat geïnteresseerd is in Europese aanbestedingen lijkt fors gedaald. In veel gevallen bleef het aantal aanmeldingen onder de twintig. In een enkel geval moest er zelfs heraanbesteed worden wegens gebrek aan belangstelling.

Geconfronteerd met de wispelturigheden in de markt voor architectuuropdrachten, wisten vele betrokkenen de weg naar het Steunpunt te vinden. De site www.ontwerpwedstrijden.nl werd in het derde kwartaal 9.821 maal bezocht (112 per dag, waarvan 52 unieke bezoekers). Verder beantwoordde het Steunpunt 125 gerichte vragen over lopende procedures, het gebruik van KOMPAS light, de digitale handleiding voor aanbesteding van architectendiensten, en (wetenschappelijk) onderzoek. Ook heeft het Steunpunt deelgenomen aan meerdere bijeenkomsten met opdrachtgevers, opdrachtnemers, adviseurs en de wetenschap. Tenslotte heeft het Steunpunt een nieuw rapport opgesteld over de resultaten van vijf jaar aanbesteden van architectuuropdrachten ter markering van het vijfjarig bestaan van het Besluit Aanbestedingsregels Overheidsopdrachten (BAO). Dit rapport zal officieel gepresenteerd worden tijdens de landelijke manifestatie Bouwen op Ambitie van Architectuur Lokaal op 14 oktober en is nadien te downloaden op www.ontwerpwedstrijden.nl.

Geïntegreerde contracten rukken op

Het Steunpunt registreerde in het derde kwartaal in totaal 46 nieuwe aanbestedingen voor architectuuropdrachten. Dit aantal ligt weliswaar lager dan het aantal (58) in het tweede kwartaal van 2010, maar is nagenoeg een evenaarding van het aantal (47) aanbestedingen van architectuuropdrachten in het derde kwartaal van 2009. Wanneer de architectuuropdrachten uitgesplitst worden in traditionele contracten (architectendiensten) en geïntegreerde contracten (D&B tot en met DBFMO) valt op dat ook in het derde kwartaal de geïntegreerde contracten terrein winnen, al is de relatieve winst afgenomen ten opzichte van het vorige kwartaal. Binnen de toename springen met name de DBFMO-contracten in het oog. Niet eerder werden 8 van dergelijke contracten in één kwartaal aanbesteed.

Verhouding tussen aanbestede traditionele en geïntegreerde contracten in het derde kwartaal van de jaren 2005-2010

Financiële en economische draagkracht

Financiële eisen in aanbestedingsprocedures voor architectendiensten lijken ook in dit kwartaal garant te staan voor onenigheid tussen opdrachtgever en architecten. Het gaat niet over omzetteisen. De gemiddelde omzeteis komt in het derde kwartaal uit op € 611.111. Dit bedrag ligt iets hoger dan in het tweede kwartaal, maar toch ruim onder de gemiddelden van 2009.

Het zijn de vele bewijsmiddelen die een grote administratieve last vormen. De verlangde verhoogde of soms zelfs onbeperkte aansprakelijkheid, hoewel voor vele architecten niet of nauwelijks te verzekeren, ligt gevoelig. De bankverklaring levert regelmatig problemen op, terwijl dit op zich een geschikt bewijsmiddel kan zijn. Wanneer aanbesteders in deze verklaring een uitspraak van de bank verlangen waarin deze diens bereidheid uitspreekt om bij opdrachtverlening een bankgarantie te verstrekken, kunnen er complicaties optreden. Als de bank door deze verklaring zich feitelijk verplicht om bij opdrachtverlening een bankgarantie te verstrekken, kan de bank de verklaring behandelen alsof het een bankgarantie betreft, met de nodige kosten en een gedeeltelijk beslag op de liquiditeit van de gegadigde als gevolg.

In veel aanbestedingen is het goed gebruik om door een (register)accountant goedgekeurde jaarverslagen, alsmede accountantsverklaringen ten aanzien van behaalde omzetten, liquiditeit, solvabiliteit en winstgevendheid te eisen op straffe van uitsluiting. Dat terwijl veel architectenbureaus geen of slechts een beperkte wettelijke verplichting hebben ten aanzien van de publicatie van jaarverslagen. Daarmee staat deze praktijk ook op gespannen voet met het BAO dat stelt dat aanbestedende diensten slechts om balansen en balansuittreksels – het Steunpunt beschouwt winstgevendheid, solvabiliteit en liquiditeit als dergelijke uittreksels – mag vragen, voor zover de betreffende ondernemer in het land van vestiging verplicht is deze te publiceren. Het is de vraag hoe de Nederlandse aanbesteders zullen reageren wanneer het voornemen om de jaarrekeningverplichting voor kleine ondernemers af te schaffen geïmplementeerd wordt.

Afgelopen zomer trof het Steunpunt in meerdere selectieleidraden financiële criteria aan voor de nadere selectie om tot vijf inschrijvers te komen. Het 'shortlisten' op financiële criteria bij architectenselecties is controversieel. Volgens het Steunpunt doet deze praktijk geen recht aan de culturele dimensie van het publieke opdrachtgeverschap, zoals verwoord in de architectuurnota *Een cultuur van ontwerpen* (2009). De wens om uitsluitend financieel gezonde architectenbureaus te selecteren voor de gunningsfase is volstrekt legitiem. Daarvoor biedt de wet de mogelijkheid van minimumeisen. De vijf beste bureaus kunnen het best geselecteerd worden uit de geschikte gegadigden met voldoende draagkracht op basis van visie, kennis en ervaring en affiniteit met de onderhavige opgave, niet banksaldi en abstracte financiële ratio's. Juist een voorselectie op basis van kwaliteit stelt de aanbesteder in staat om de beste prijs-kwaliteit verhouding te kiezen. Immers, de aanbesteder hoeft zich dan geen zorgen te maken over de kwaliteit van de inschrijvers: alle vijf zouden zij de opdracht naar behoren moeten kunnen uitvoeren.

Architecten zijn aanbestedingsmoe

Al geruime tijd morren architecten over de Nederlandse aanbestedingspraktijk. Velen van hen vinden dat de gevraagde zekerheden in geen verhouding staan tot de vrijblijvendheid die aanbesteders zichzelf toebedelen. De BNA stelt dat de deelnamekosten "de pan uit rijzen." Architectenbureaus moeten zichzelf de vraag stellen of het economisch verantwoord is, zeker gezien de voortslepende crisis, om aan Europese aanbestedingen deel te nemen. De deelnamekosten zijn hoog, de kansen op een opdracht laag. Veel architecten ervaren de beoordeling van de inschrijvingen als onprofessioneel, waardoor de uitslag moeilijk te voorspellen is. Zelfs wanneer er een aanbesteding 'gewonnen' wordt, is er weinig zekerheid. Regelmatig worden bouwopdrachten na gunning alsnog afgeblazen of wordt de opdracht gewijzigd waarna er een heraanbesteding volgt.

Meerdere architecten geven aan het aanbestedingscircuit links te willen laten liggen. Het zou simpelweg de moeite niet lonen. Deze 'aangebestedingsmoeheid' lijkt zich nu te vertalen naar het aantal aanmeldingen. In meerdere aanbestedingen lag het aantal aanmeldingen ruim onder de 20. In een enkel geval moest er zelfs heraanbesteed worden wegens gebrek aan belangstelling.

Informatie

Michel Geertse, info@ontwerpwedstrijden.nl
www.ontwerpwedstrijden.nl